

INNEHÅLL

Synskadades läs- och skriftspråk	3
Punktskriftens uppbyggnad.....	4
Användning	4
Skriva punktskrift	6
Kom igång med punktskrift	7
Punktskriftsnämnden	11

**Du behöver inte sluta snickra
bara för att du ser dåligt.
Med punktskrift på tumstocken
kan du mäta vidare.**

- Synskadades Riksförbund är landets företrädare för personer med synnedsättning.
- Detta material finns i följande versioner: på papper i tryckt text, som punktskrift, som word-fil, samt inläst på CD i DAISY-format.
- Beställs hos SRF Kontorsservice, tel: 08-39 90 00 eller via e-post: kontorsservice@srf.nu

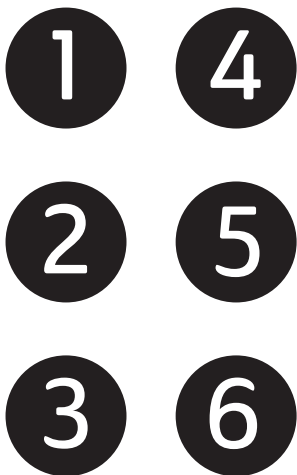
Synskadades läs- och skriftspråk

Vad roligt att du är nyfiken på punktskrift! Punktskrift är en taktill skrift som underlättar vardagen för personer med synnedsättning. Man kan använda punktskrift till allt möjligt: från att märka burkar och flaskor eller anteckna telefonnummer, till att läsa romaner och surfa på webben. Att läsa punktskrift är en färdighet som möjliggör ett självständigt liv och ökar möjligheterna till kommunikation, utbildning och nöje.

När synen inte räcker till för att läsa tryckt text kan punktskriften vara till hjälp. Punktskrift är ett komplett läs- och skriftspråk som läses med fingrarna, istället för ögonen.

Punktskrift på kryddbarkarna kan vara ett smidigt sätt att skilja dem åt.

Punktskriftscellens sex punkter som alla bokstäver och övriga tecken är uppbyggda av i olika kombinationer.

Punktskriftens uppbyggnad

Punktskriftssystemet är uppbyggt av sex punkter. Punkterna bildar en punktskriftscell. Dessa sex punkter räcker för att skriva alla bokstäver, siffror och skiljetecken som finns i det svenska språket.

Punktskriften är systematiskt uppbyggd. De första tio bokstäverna i alfabetet är grunden till hela systemet. Det lönar sig därför att börja med att lära sig dem utantill. De är utformade på så vis att de enkelt kan urskiljas från varandra med hjälp av fingertopparna.

Användning

Personer med synnedsättning kan avgiftsfritt låna punktskriftsböcker från Myndigheten för tillgängliga media MTM och på biblioteken.

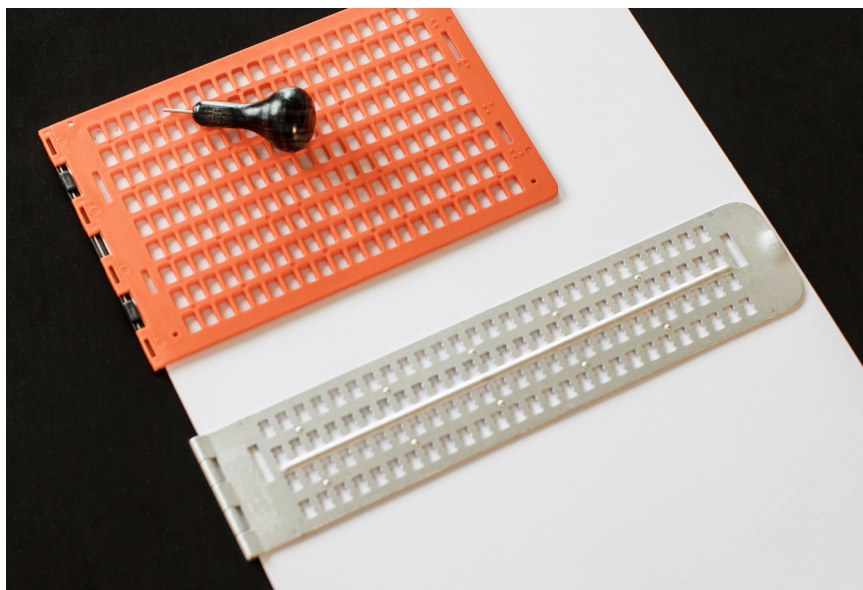
Synskadades Riksförbund har alla sina trycksaker även i punktskrift som exempelvis medlemstidningen Perspektiv.

Punktskrift finns på diverse ställen i den offentliga miljön, även om den tyvärr ännu inte blivit standard överallt. På hissknappar, ledstänger på tågstationer och inne i tågvagnar kan platserna vara märkta med punkt. Dessutom har det blivit vanligare med informationstavlor med punktskrift och taktila kartor på flygplatser, tunnelbane- och tågstationer – och andra offentliga platser. Har du tur kan restaurangen du besöker erbjuda en meny i punktskrift. Läkemedel har punktskriftsmärkning och även ett fåtal livsmedelsförpackningar.

Punktskriften finns för de flesta nationella alfabet. Inom olika fackområden har man utarbetat egna system. Exempelvis så finns musiknoter i punktskrift.

Punktskrift finns på flera ställen ute i samhället, till exempel på tågstationer.

Med regletten och ett stift kan du föra anteckningar i punktskrift.

Skriva punktskrift

Hur skriver man då punktskrift? Jo, det finns flera sätt. Ett sätt är att använda en punktskriftsmaskin. Den har en tangent för var och en av de sex punkterna.

Man skriver en bokstav genom att samtidigt trycka ner tangenterna som finns i den ifrågavarande bokstaven.

En reglett är liten och behändig att ha med sig, men det går långsammare att skriva med en sådan jämfört med en punktskriftsmaskin. En reglett består av två plattor, den övre med en ruta för varje punktskriftscell, den undre med gropar för varje punkt och den övre med motsvarande små hål. Pappret kläms fast mellan plattorna. Med ett stift skriver man bokstäverna punkt för punkt. När man är klar, tar man bort regletten och vänder på pappret. Man skriver således spegelvänt.

Det finns också punktskriftsdisplayer till datorer och mobiler. Vissa modeller har minnesplatser, vilket gör att man kan föra anteckningar direkt i apparaten. På smarta telefoner kan man skriva punktskrift direkt på pekskärmen.

Med en punktskriftsdisplay kopplad till datorn kan texten på skärmen omvandlas till punktskrift som du läser med fingertopparna.

Kom igång med punktskrift

Du kan studera punktskrift hos Synskadades Riksförbund, SRF. Förbundet ordnar årligen kurser för synskadade. Kontakta SRF:s punktskriftsansvariga om du vill veta mer om kursutbudet.

Även människor som blivit synskadade i vuxen ålder kan lära sig punktskrift. Åldern spelar ingen roll. Genom träning får man upp fingerkänslan och kan inom ganska kort tid läsa ord och korta meningar.

Svenska punktskriftsalfabetet med siffror och skiljetecken

⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠
K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	
⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	
U	V	X	Y	Z	Å	Ä	Ö	W		
⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠
#	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

Siffrorna bildas av A–J och föregås av ett siffertecken #

⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	
.	,	:	;	?	!	()	-		

Skiljetecken

Bokstäver i all ära, men utan skiljetecken kan man inte skriva en fullständig mening. Punktskrift följer svenska skrivregler. I och med att radlängden är kortare kommer bindestrecket oftare till användning i punktskrift.

Stor bokstav

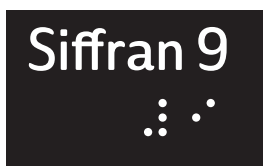
För att börja en mening med stor bokstav eller skriva ett namn med stor bokstav så behövs ett förtecken som är punkt 6.

Siffror

En siffra bildas genom att kombinera siffertecknet med någon av alfabetets tio första bokstäver. Bokstäverna A–I motsvarar siffrorna 1–9 och bokstaven j motsvarar 0.

Siffertecknet sätts framför varje nytt tal eller talserie. Siffertecknet gäller alltså för en hel talserie där punkt eller komma kan ingå. Blanktecken/mellanslag upphäver siffertecknets betydelse.

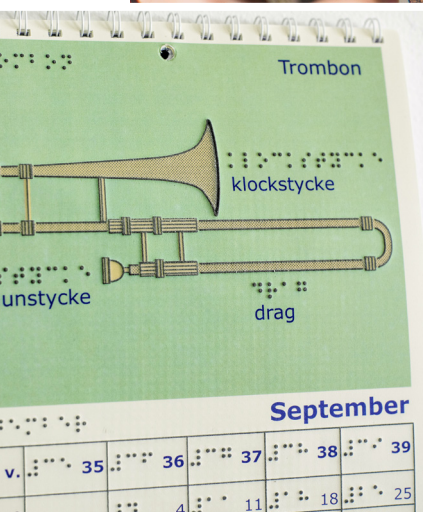
Förkortningar

För att underlätta läsning och spara utrymme används ibland förkortningar. Man följer ett särskilt kortskriftssystem, som vi inte går in på här. De vanligaste svenska orden har i detta system ersatts av särskilda tecken.

Du behöver inte behärska kortskriftssystemet för att läsa punktskrift, men det kan vara värt att känna till att det finns ett sådant system.

Vill du veta mer?

Om du är nyfiken på att lära dig mer kontakta punktskrifts-ansvarig på Synskadades Riksförbund antingen via mejl: punktskrift@srf.nu eller per telefon 08-39 90 00 och be att få bli kopplad till punktskriftsansvarig.

Punktskrift finns på sällskapsspel, kalendrar, vertyg såsom skjutmått och mycket annat.

Det finns många olika användningsområden för punktskrift.
Att lösa sudoku kan till exempel vara enklare när det är taktilt än digitalt.

Punktskriftsnämnden

Punktskriftsnämnden är en statlig nämnd som ska se till att punktskrift och taktila bilder fortsätter användas och utvecklas. I nämnden finns forskare, representanter från ett antal myndigheter och från Synskadades Riksförbund. Punktskriftsnämnden ansvarar för att riktlinjer för den svenska punktskriften hålls aktuella och deltar i flera internationella samarbeten. Vill du veta mer kan du besöka deras webbplats: mtm.se/punktskriftsnamnden

Taktila bilder och punktskrift finns i läroböcker. För den som vill gå en studiecirkel eller plugga på folkhögskola så kan man få studiematerialet anpassat till exempelvis punktskrift genom SRF Folkbildning.

Stöd gärna vårt arbete.
Pg 90 00 90-2

Synskadades Riksförbund · 122 88 Enskede
tel: 08-39 90 00 · fax: 08-39 93 22 info@srf.nu · www.srf.nu

